

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

NOVICE U3 – JUNIJ 2017

Univerza za tretje življenjsko obdobje **33** let

Imamo dve življenji. Drugo se prične, ko se zavemo, da je življenje eno samo
Konfucij

Še eno študijsko leto je za nami. Sklenilo se bo v druženju, na študijskih izletih, s študijskimi obiski, v študijskih krožkih. Slovenska univerza je združenje državlanske narave in tako so se starejši državljani, upokojeni in drugi strokovnjaki, Skupina za razvoj srebrne ekonomije in Skupina za zagovorništvo SUTŽO nedavno zbrali na že drugem posvetu na temo srebrne ekonomije ter družbenega položaja starejših. Zadnje novice v študijskem letu kot običajno posvečamo preteklim in prihodnjim dogodkom in dejavnostim slovenskih UTŽO (izjemoma so tokrat te na koncu besedila), pa tudi širši razpravi o tem, kdo starejši smo in kam plujemo.

Mislite, da ste zato, ker ste starejši, vredni manj kot drugi?

ZDA, 2017

"Mislite, da ste zato, ker ste starejši, vredni manj kot drugi?", sprašuje ameriška pisateljica in aktivistka *Ashton Applewhite* na svoji spletni strani in v blogu ter v svojem delu *Manifest proti starizmu* (angl. *A Manifesto against ageism*). Večina odgovarja, da ne. "Smo bolj zanimivi sogovorniki, svetovalci, misleci, manj smo depresivni, znamo bolje poslušati, vzdrževati odnose, veseli nas lepota, ločimo bistveno od nebistvenega itd.". Če je temu tako, potem je staromrzištvo neutemeljeno." Trditev je staromrzna, če temelji zgolj na kriteriju starosti", pravi Ashton Applewhite: za nekoga pravimo, da ni lep, da ni pameten, da ni spreten zgolj zato, ker je star. Preprosto mu pripišemo te lastnosti. "Ti ne veš", je dejala deklica babici. "Zakaj ne?" "Zato, ker si stara." Deklica je posrkala staromrzno družbeno mnenje, da so starejši za časom, da jim je tehnologija poslednja skrb, da niso zanimivi, spretni ali vedni itd. "Mi nismo nikomur zanimivi, še sami sebi ne!", so družbenemu mnenju ustrezno v raziskavi projekta 80+ izjavljali respondenti. Zakaj starizem? Ker ne maramo starostnih izgub, upadanja biološke moči, lepote? Ali je morda starizem družbeni konstrukt, ki naredi starejše za "družbene grešne kozle", krive za vse, kar v družbi ne gre. Starejšim očitajo, da so hedonisti, da so družbeno breme, a zakoni jim povedo, česa vsega ne smejo delati. Resnici na ljubo smo za starizem krivi starejši sami, če pristanemo na družbeno podrejenost in nevidnost. Proti pojavu se velja boriti. Starizem analiziramo tudi v študijskem krožku *Moji starši so stari* na UTŽO Ljubljana. V knjižnici SUTŽO najdete naše številne prispevke na to temo. (Vir: Nives Ličen)

Več: <http://www.utzo.si/wp-content/uploads/2017/01/TEKLO-JE-LETO-2016.pdf> str.24
<https://thischairrocks.com/>

Osebnost se v poznejših letih življenja razvija nepredvidljivo divergentno

Levinson, ki je dopolnil *model vseživljenjskega razvoja* Erica Eriksona, trdi, da je naše *notranje življenje odvisno od pomenljivih odnosov z različnimi ljudmi v zunanjem svetu*, tistih, ki jih zadržimo ali razširimo skozi življenje. Poudari, da se Jaz razvija zaradi fizioloških in psiholoških sprememb, zaradi spremenjenih socialnih vlog in pomembnejših življenjskih tranzicij. Novejše empirične študije niso dale dovolj poudarka *konceptu spreminjanja* v poznejših letih življenja, toda študije nekaterih raziskovalcev kažejo, da se osebnost v starosti razvija v enaki meri, a tudi manj predvidljivo kot v mladosti (Specht, Luhmann and Geiser, 2014). Študije so ovrgle trditev psihologov, da se osebnost skozi življenje zlagoma stabilizira.

Potret starega slikarja, 19. st., akvarel

»Kultura starejših moških v po-poklicnem obdobju«

Nemško zvezno ministrstvo za kulturo je razvojna sredstva za leto 2018 namenilo kulturnemu delovanju starejših moških v po-poklicnem obdobju (nem. "Kultur für Männer nach der Berufsphase"). "Starejši moški se manjkrat pojavljajo v kulturi", pravi nemška ministrica za kulturo in kulturna ponudba jih zaobide. Še posebno pomembno bi bilo njihovo kulturno delovanje na podeželju ter razvoj inkluzivnih projektov. Sredstva so namenjena neodvisnim kulturnim ustanovam, nevladnim organizacijam, centrom za socialno delo, ki pripravijo vsaj en projekt za starejše moške. Morda bo ta novica spodbudila Ministrstvo za kulturo RS, da nameni sredstva posebej za starejše moške in ženske, katerih število se večja.

Foto: Janez Platiše

Posvet Vseživljenjsko učenje, delo in razvoj - temelj srebrne ekonomije

Ljubljana, 6. junij 2017

Skupina za razvoj srebrne ekonomije pri Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje je pripravila posvet z gornjim naslovom. O temi so razpravljali predstavniki vlade, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Obrtne zbornice Slovenije ter upokojeni strokovnjaki SUTŽO in ZDUS. Srebrna ekonomija naj bi bila posebna ob dejstvu, da bodo baby-boomerji verjetno imeli posebne potrebe kot so drugačno stanovanje, potovanja zunaj sezone, nova tehnologija za različne storitve, prehrana, dobro počutje, finance, transport, izobraževanje in zaposlovanje itd. Vplivali bodo na ekonomijo »ustvarjalnih in starejšim prijaznih mest«. Po upokojitvi, za katero se Slovenci pogosto odločamo le zaradi odnosov na delovnem mestu, »nastopi čas izbire«, pravi *Mirjam Bevc Peressutti*. A kako bomo živeli v pokoju, je odvisno predvsem od naše osebnosti in lastnosti, od prilagoditve miselnosti, trdi psiholog *prof. dr. Janek Musek*. Srebrna ekonomija vpliva na javno in individualno porabo različnih skupin starejših in Evropa si obeta postati vodilna sila srebrne ekonomije v svetu (*dr. Dušana Findeisen*). Stare paradigme niso ustrezne, potrebujemo nove, sredi novih oblik dela in prekarnosti, ki je vgrajena v današnji način gospodarjenja in življenja v družbi in je tudi dobra, ker hkrati pomeni prepotrebno delovno prožnost (*prof. dr. Ana Krajnc*). Zdajšnja delovna zakonodaja je glede dela upokojenih dokaj omejujoča, a starejši so kapital, ki ga velja "izkoristiti, a ne izkoriščati", je pridal moderator *Dušan Snoj*. Slovenci smo nadpovprečno delavni, zato dela ni mogoče grobo prekiniti in denimo obrtnikom prepovedati delo po upokojitvi (*Branko Meh*). V ZDA, na primer, ni določene upokojitvene starosti, je povedal akademik *prof. dr. Boštjan Žekš*, saj so starejši kapital, ki sestoji iz znanja in izkušenskega znanja, in ne smemo ga izgubiti. Spremenila se bo arhitektura pokojninskega sistema, je poudaril *Dušan Kidrič*. *Dr. Andraž Rangus* je spregovoril o Beli knjigi o pokojninah in bližnji pokojninski reformi. *Marija Pukl* je predstavila Strategijo dolgožive družbe, *Teja Dolgan* pa vlogo vseživljenjskega učenja v zaposlovanju starejših. *Prof. dr. Jože Gričar* je zbral nekaj primerov delilne ekonomije (skupaj uporabljamo predmete, storitve itd.), kajti srebrno ekonomijo je treba postaviti na trdna tla, da kmalu nastane kaj praktičnega tudi z znanjem in delom starejših. Takšno je tudi mnenje SUTŽO, ki svoje člane izobražuje, da lahko delajo kot kulturni mediatorji v javnih ustanovah, pripovedovalci v domovih starejših in drugod, na linijah za samopomoč, v društvih, botaničnem vrtu itd. Da v ta namen potrebujejo znanje, je odveč posebej poudariti.

Programu Starejši za starejše nagrada Državljan Evrope

Junij, 2017

Evropski parlament je program Starejši za starejše, ki poteka v koordinaciji Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS), izbral za prejemnika nagrade Državljan Evrope za posebne dosežke za leto 2017. Slovesna podelitev nagrade bo oktobra v Evropskem parlamentu v Bruslju, pred tem pa tudi v Sloveniji.

Njenih dvajset let - slovesnost ob jubileju Društva LIPA, UTŽO Domžale

Domžale, 7. junij 2017

Vrstijo se okrogle obletnice univerz za tretje življenjsko obdobje, najpogostejše nevladnih organizacij. Da so sebi zagotovile trajanje, pomeni, da temeljijo na dobro izoblikovanem poslanstvu, vpetosti v razvoj kraja in skupnosti, prostovoljcih, dejavnih članih, strokovnem delu in predvsem zanesenosti

mnogih. Povedano vsekakor velja za Društvo Lipa, UTŽO Domžale. Uspešnost te sta potrdila tudi jubilejni Bilten, ki so ga izdali in svečana akademija ob navzočnosti župana *Tonija Dragarja*, profesorice *Ane Krajnc*, predsednice SUTŽO in *Marije Pukl*, predstavnice Vlade RS. V svojih nagovorih so poudarili pomen učenja in delovanja članov Društva LIPA. Sledili sta predstavitev dosežkov študijskih skupin in kulturna prireditve, na koncu pa še druženje vseh. Pozornosti in zahvale je bila deležna predsednica *Metka Zupanek*, predstavil pa se je tudi novi predsednik *Marjan Ravnikar* - skupaj sta se poimensko zahvalila za sodelovanje najbolj zvestim in dolgoletnim sodelavcem društva. Čestitkam se pridružujemo. Več v video posnetku: <https://www.youtube.com/watch?v=tVklcBeUw4&t=3798s>

Skodelica z razstave

Kaj bi Cankarjevi dnevi 2017 brez skodelic, četudi brez kave?

Nedavno so v Galeriji Cankarjevega doma na Vrhniki zaprli razstavo študijskih krožkov za keramiko UTŽO Domžale in UTŽO Ljubljana pod vodstvom mentorice keramičarke *Lučke Šičarov*. Naj bo skodelica prazna ali polna, zmeraj simbolizira bližino sočloveka in toplino ... doma. Skodelice so skromne ali bahave, razigrane, tudi mavrično obarvane.

(Vir: Bojana Žokalj Jesih)

Pojdem na Koroško gledat, kaj delajo

Ravne na Koroškem, maj-junij 2017

V razstavišču Koroške osrednje knjižnice so v okviru Tedna vseživljenjskega učenja odprli razstavo del študijske skupine »Likovno ustvarjanje 2016/17« pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem, letos pod mentorstvom akademskega slikarja Benjamina Kumpreja. Starejši študenti te univerze sleherni maj - to je že tradicija - postavijo na ogled svoje stvaritve in tako v krogu obiskovalcev, družine in prijateljev zaključijo študijsko leto. Pomembno je izstopiti v javnost, se preveriti o očeh javnosti. (Vir: Ana Pavše)

Vezi darovanja. Učna pomoč prikrajšanim učencem prihaja z UTŽO Grosuplje

Grosuplje, junij 2017

»Ko me je konec šolskega leta lani vsa navdušena poklicala učenka in se mi zahvalila za pomoč, je rekla še: »Letos pa ne bom imela nobenega popravca!« Ko mi je težko, se spomnim na ta trenutek in svet postane lepši» pravi »stari inženir« prostovoljec Tone z UTŽO Grosuplje, ki pomaga, da se znanje starejših prelijeva k mladim, še posebej tistim, ki nimajo enakih možnosti kot drugi. »Ne bo držalo, da

delam zastonj! Zame je velika nagrada, da se družim z mladimi, v tem je poseben čar. Osmišlja mi to inštruiranje fizike in matematike moja stara leta”.

S kodiranjem proti stereotipom o starejših v projektu Srebrna koda

Ljubljana, 25-26. maj 2017

Drugo transnacionalno srečanje tega projekta (ERASMUS+ K2), ki ga sofinancira Evropska unija, se je odvijalo v Ljubljani ob pomoči gostoljubne *Trubarjeve hiše literature*. Pregledali smo opravljeno delo, ga uskladili s projektno prijavo (to je najtežje, kajti ko projekt raste, se pokažejo nova spoznanja in potrebe!). Utemeljitev pa seveda drži: potrebno je starejše uvesti v svet algoritmov in vektorjev, svet preprostega kodiranja in razširiti njihove obstoječe računalniške spretnosti, zanikati stereotipe, ki govorijo o tem, da starejši ne vedo niti, kaj je miška, niti kaj je elektronska pošta ali Skype. V pripravi je priročnik za izobraževalce in starejše študente. V uvodu, ki je pripadel SUTŽO, smo zapisali, da starejši, ki se učijo kodiranja, pričnejo kot ustvarjalci - opredelijo problem, si zamislijo rešitev - nadaljujejo kot *gradbinci in razvijalci* - naredijo binarni zapis - in nazadnje program uporabijo, da z njim *naredijo* kaj koristnega, denimo, aplikacijo za občasno zalivanje rož, pač glede na vreme, prižiganje ali ugašanje luči, za preprosto spletno stran svoje študijske skupine itd.

Francija v živo, že desetič

Ljubljana, junij 2017

Že desetič so se podali na zaključno ekskurzijo v Francijo študenti francoskega jezika z ljubljanske UTŽO (mentorici Lučka Cizelj in Alenka Kolman Kavčič), da odkrijejo življenjski utrip nekaterih, tudi zgodovinsko pomembnih regij te dežele. Na poti od njenega severovzhoda do Rokavskega preliva in nazaj so spoznali Alzacijo s Strasbourgom; Loreno z Nancyjem, nekdanjo prestolnico te regije, in z Verdunom, znanim po bojih v prvi svetovni vojni; regijo Šampanjo s širnimi žitnimi polji in glavnim mestom Reims; Pikardijo na severozahodu z Laonom, Amiensom in delto reke Somme, od koder je Viljem Osvajalec odjadral na svoj pohod nad britanski otok. Bivanje v Franciji študentom omogoča, da ob ogledih krajevnih znamenitosti in vsakdanjih stikih z domačini v živo preverjajo svoje znanje in napredek. Spoznavanje Francije potrjuje vrednost njihovega učenja jezika in civilizacije. Najboljša evalvacija študija starejših je sredi življenja! Ni kaj, udeleženci francoske ekskurzije z veseljem pričakujejo naslednje študijsko leto, z zahtevnimi učnimi urami in privlačnim odkrivanjem Francije. Poznate šansono Vrtnice Pikardije, ki ilustrira rabo imperfekta za opisovanje? Če ne, prisluhnite:

<https://www.youtube.com/watch?v=33ymFP6Bzco>

(Vir: Pavla Rapoša Tajnšek)

Kako varen je vaš dom? Izdali so kratek in uporaben vodnik

Ljubljana, 18. maj 2017

Skupina Dom, kultura bivanja, oprema in prenova (mentorica arh. Barbara Železnik Bizjak) se že dlje časa posveča tudi vprašanju bivanja starejših. Odzivno je bilo njihovo raziskovanje arhitekturne in funkcionalne opremljenosti sob v domovih starejših. Zdaj vas študijska skupina sprašuje, kako varen je

vaš dom, kako ga prilagoditi poznejšim letom življenja. Naredili so seznam kritičnih mest v stanovanju. Kako narediti, da jih ne bo več?

Do vodnika lahko s klikom dostopate [TUKAJ](#).

Magnolija v cvetju. Avtor neznan.

Od igre do prve javne predstave Magnolije Ljubljana, 19. junij 2017

Dramska študijska skupina (mentorica Barbara Pia Jenič) drži obljubo. V mali dvorani Šentjakobskega gledališča člani skupine pripravljajo postavitev po motivih *Jeklenih magnolij* Roberta Harlinga. Hladno, trdno jeklo in mehke, nadvse občutljive magnolije. Gre za nenavadno večplastno in zapleteno zgodbo o prijateljstvu med ženskami, ki vsak teden tičijo skupaj v frizerskem salonu in obrekujejo (način, kako med seboj vzdržujejo bližino). Prijateljstvo med ženskami je duhovito, toplo, spodbudno in ko gledalci mislimo, da že vse vemo, postane takšno, da zlomi srce.

Žanrska pojedina skupine Zgodbopisje
2011–2017

Kolažnice študijske skupine Zgodbopisje so prava žanrska pojedina na 264 straneh 15. junij 2017

Izšla je antologija, izbor kratke proze in poezije *Kolažnice*, prava »žanrska pojedina« zgodb, razvrščenih v sedemnajst žanrov. Na 264 straneh je zbranih 96 mitičnih, živalskih, ljubezenskih, socialnih, kriminalnih, fantazijskih, znanstvenofantastičnih, kulinaričnih, potopisnih, naravopisnih, humoreskni, monoloških, esejističnih in predmetnih zgodb; dodani so še nokturni in haikuji. Zgodbe so nastale v letih 2011 do 2017 v študijski skupini Zgodbopisje, UTŽO Ljubljana, pod mentorstvom dr. Mateje Mahnič. Izdajo knjige je sofinanciral Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

Napovedujemo, vabimo

Z razstave v Prirodoslovnem muzeju. Foto: Ljuba Brank

Novice iz narave: Morje

Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, maj-julij 2017

Člani študijskega krožka *Narava – znana neznanka* pod mentorstvom dr. Staše Tome in drugih strokovnjakov Prirodoslovnega muzeja Slovenije so se v letošnjem študijskem letu posvetili spoznavanju morja in mokrišč. Svoje vtise so strnili na priložnostni razstavi, ki prikazuje le drobec njihovih novih in zanimivih spoznanj o lepoti in neverjetnih stvaritvah narave. Razstavo si lahko ogledate v Prirodoslovnem muzeju Slovenije, Prešernova 20, do 31. julija 2017.

Gledališče ob petih. **Hitchcock: gledališka predstava v režiji Weronike Szczawińskiej**

Slovensko mladinsko gledališče, Vilharjeva 11, Ljubljana

21. junij 2017 ob 17.00 uri

Predstavi bo sledil pogovor z igralci, ki ga bo vodila dramaturginja Urška Brodar.

Pred gledališko predstavo bo ob 16.30 uri v Klubu SMG **predstavitev abonmaja Gledališče ob petih za sezono 2017/2018.**

Ivana Kobilca: Poletje

Srečamo se v kinu. Filmska predstava **Ustava Republike Hrvaške**

Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

27. junij 2017 ob 10.00 uri

Po poteh Ivane Kobilce

Študijske skupine za umetnostno zgodovino pri mentorici doc. dr. Rajki Bračun Sova se bodo 28. junija podale na Gorenjsko, po poteh Ivane Kobilce. Obiskale bodo glavne mejnike slikarskega ustvarjanja, od Podbrezja, kjer je odrasčala, Brega pri Preddvoru, Strmola, Cerkelj in vse do zaključnega ogleda njenih likovnih del v Narodni galeriji v Ljubljani. Vabijo vas, da se jim pridružite. Več informacij in prijave: rajkabracun@gmail.com

Pogovor s pisateljico in aktivistko Ashton Applewhite (glej besedilo v teh Novicah).
Ljubljana, 27. junij 2017 ob 19.00 v kavarni Union. Vabljeni!

Širimo obzorja, združujemo ljudi
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net